

נספחים

על יישובי הנגב, על עזה ועל... מנהיגות

לרגל מלאות 50 שנה למלחמת סיני, מובא בזה מכתב מאת ראש הממשלה ושר הביטחון, דוד בן-גוריון, לכינוס יישובי הדרום עם ההחלטה לסגת מרצועת עזה בתום המלחמה.

ראש הממשלה

ירושלים, ד' באדר ב' תשי"ז

7 במארס 1957

לכינוס יישובי הדרום

חברים יקרים!

ידעתי שאני חייב לבוא אליכם ולהסביר לכם במיוחד למה יעצתי לממשלה למסור עכשיו רצועת עזה לכוח אר"מ, כי לא נעלמו ממני החששות, ואולי גם החרדות, שדבר זה יעורר בלבכם לא בלי סיבה מספקת. זה ארבעה חודשים – הפעם הראשונה אחרי יסוד יישוביכם בדרום, יכולתם לצאת בשלווה לשדות לעבודה, ולישון במנוחה על מיטתכם. ואין אתם בטוחים, וגם אני איני בטוח, כי שלוה זו נתונה לכם גם

עכשיו. וכשרק אוכל להיפנות, בוא אבוא לשוחח עמכם על ענינים אלה. אבל אני רואה חובה בכנוס הראשון הנערך אחרי הפינוי, לשלוח לכם על-ידי חברי, דברים אחדים להסברת המצב, דברים שלא יכולתי להגיד במפורש בכנסת מטעמים מדיניים, אם כי רמזתי עליהם שם, ומה שאני אומר עכשיו לכם אינו נועד לפרסום בעתונים, אלא אך ורק לידיעתכם.

כאזרח יהודי, וגם במידה ידועה כשר הבטחון, דאגת הבטחון של המדינה ושל תושביה עומדת כל השנים, עוד מלפני הקמת המדינה, בראש הגיגי, מעיינותי ודאגותי. בישבי כשנתיים בנגב הכרתי באופן בלתי אמצעי בעית הבטחון של הישובים בדרום ובנגב, ותאמינו לי כי בעריכת מסע סיני ובמאבק המדיני של ארבעת החודשים האחרונים, תפסה דאגה זו לבטחון ישובי הדרום מקום לא קטן בכל מעשי ומחשבותי. ודעתי היתה - והינה גם עכשיו - שאנו צריכים להסתכן בסנקציות למען בטחון ישובים אלה. אולם שתי התרחשויות חדשות שבאו רק בשבועיים או בשלושת השבועות האחרונים של המאבק, הביאו למפנה חדש, ובסופו ראיתי לחובתי המוסרית והמצפונית לייעץ לממשלה הדבר הבלתי פופולארי ביותר בזמן הזה - להסכים לפינוי מפרץ שלמה ורצועת עזה.

ואלה השיקולים:

1) נתברר שהסיכוי המעשי היחיד גם לחופש שיט במיצרים, ומה שיותר חשוב - לשיט עצמו, גם לשיט ישראל ו גם לשיט בינלאומי, הוא בסידור שנעשה על-ידינו עם כמה מדינות ימיות (ארצות-הברית, קנדה, צרפת, אנגליה, הולנד,

נורווגיה, אוסטרליה ועוד) שלא באמצעות או"מ, אלא על-ידי הכרזות פומביות של הממשלות הנ"ל בעצרת או"מ. סיכוי זה אינו עדיין גשר של ברזל, ובכל מעשה שעשינו בארץ לא היו לו למפרע הבטחות מוחלטות להצלחה, אבל זהו הסיכוי הטוב והמעשי ביותר. ואני רואה הפיכת אילת לנמל בעל חשיבות בינלאומית ושיט ישראלי ובינלאומי לאילת ומאילת לים סוף ולאוקינוס ההודי, כאחת מהמשימות הגדולות ביותר של מדינתנו, אם סיכוי זה יתאמת – ישתנה מעמדה הבינלאומי של ישראל, יפותח הנגב, תגבר עצמאותנו הכלכלית, וקו אילת-חיפה (או קו אילת-אשקלון או סוקרייר) יהווה אלטרנטיבה בינלאומית לתעלת סואץ במידה מרובה, ובמיוחד להזרמת דלק ממזרח למערב.

(2) הייתי מוכן כרוב תושבי הארץ לסנקציות, ובלבד שנעמוד על זכויותינו הצודקות. אולם לאחר שנכנסו בזירה של הברורים בשני השבועות האחרונים שתי המדינות היחידות שהציעו לנו מטוסי סילון חדישים (צרפת וקנדה) – ומטוסים מסוג זה הם בשבילנו שאלת קיום – ראיתי שאסור לנו להגיע למצב, שבו נהיה מנודים על-ידי או"מ, באשר יתכן כי המקור היחיד לקבלת נשק לצה"ל יסתתם. אני רוצה שתדעו שלא קנדה ולא צרפת אף לא רמזו לנו שאם לא נקבל דעתם – יחרימו אותנו. ואולי איני צריך לספר לכם מה רבה וכנה ידידות הממשלה הצרפתית לישראל, ולא רק ידידות הממשלה אלא ידידות כל העם הצרפתי מחוץ לקומוניסטים. אולם לצרפתים יש אינטרסים חיוניים באירופה ובצפון-אפריקה התלויים ביחסיה עם מדינות אחרות ובראש ובראשונה עם ארצות-

הברית, ולדעתי יש סכנה חמורה שאם נהיה מנוודים על-ידי או"מ - לא תוכל ולא תרצה צרפת להמציא לנו הנשק שהוא חיוני בשביל בטחוננו וקיומנו. איני יודע אם ידוע לכם באלה תנאים בלתי מקובלים ובלתי רגילים קיבלנו במחצית השנה האחרונה של שנת 1956 נשק מצרפת; ונשק יש לו טבע שהוא מתיישן במהרה, ביחוד נשק אווירי, וגם יש לו צורך בחלקי-חילוף; ואם כי אין לי יסוד להניח כי בחודשים הקרובים צפויה לנו התקפה ערבית (אם כי אין בכך בטחון מוחלט), הרי ודאי שצפויה לנו התקפה זו בעוד שנה או שנתיים, אם נעמוד בריב עם כל העולם ונחזיק בשטח שהרודן המצרי והעולם הערבי סבור שזהו שטח מצרי.

לא פחות ממי שהוא בארץ אני מכיר בערכו וביכולתו של האדם הלוחם שלנו, ואני יודע שהגורם הראשי - הוא האיכות האנושית של הלוחמים. אולם בלי כלים מעולים, וביחוד באוויר, החיילים המצויינים ביותר, יהיו מחוסרי מגן וישע, ואסור - זוהי הרגשתי העמוקה - להוקיע צבא הגנה לישראל לכשלון בשדה המערכה. הערבים יכולים להיכשל פעם שתים ושלוש ויותר, ואחרי כל "סיבוב" שבו ינחלו מפלה - יתכן "סיבוב" נוסף. אם צה"ל ינחל חלילה פעם אחת כשלון - עלול לבוא קץ למדינת ישראל, ואולי גם לעם היושב בתוכה.

אחריות כבדה ואיומה זו ציוותה עלי לקבל עצת הידידים היותר נאמנים לנו, שרק הם היו מוכנים לספק לנו הנשק הדרוש (ביחוד הנשק האווירי), והרגשתי שאין לי כל רשות להעמיד בסכנה עצם קיומנו. אם בעוד שנה או שנתיים נעמוד שוב לפני מבחן צבאי - ולא נשיג הנשק הדרוש.

אלה היו שני השיקולים המכריעים. השאר ידוע לכם - כך אני מניח - בפרוטרוט. הודענו בעצרת שאנו שומרים לעצמנו חופש הפעולה אם הקלקלות ברצועת עזה יחזרו לישנם, ונשתמש בזכות ההגנה העצמית שלנו. כמה מדינות ידידותיות הסכימו אף הן לזכותנו זו. אין בהודעה זו סגולה בדוקה לבטחון הדרום, ואיני רוצה לעורר בכם תקוות ואשליות בלתי מבוססות במאה אחוזים. אמרתי בכנסת שיש חשש כי המצרים יחזרו, ואני שותף דאגתכם, אולם שיקולים עליונים, הקובעים גורל ישראל מבחינה כלכלית ובטחונית בעתיד, הכריעו בהכרתי את הכף, ומשום כך יעצתי לממשלה מה שיעצתי.

ואתם, חברים יקרים, אל תיראו ואל תחתו. מאבק עמנו על גאולתו, חירותו, שוויונו, בטחונו לא נסתיים, ולא ביום אחד יסתיים. ואני בטוח כי אתם שותפים נאמנים למאבקנו ההיסטורי, כשם שאנו שותפים נאמנים לדאגתכם ולצרכיכם. צבא הגנה לישראל יעשה מצדו כל אשר ביכולתו להבטיח לכם מכסימום של בטחון, ועם ישראל כולו אין לו עדיין ערובות מספיקות לבטחונו. גורל אחד לכולנו, ומה שעשינו היה צו המצפון והחרדה לעתידנו.

חזקו ואמצו!

בברכת חברים
צ. ח. - 21
ד. כ. - 11-11